

Sygn. akt I C 4134/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2019r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu w I Wydziale Cywilnym, w składzie:

Przewodniczący: SSR Michał Włodarek

Protokolant: sekr. sąd. Anna Dulas

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 marca 2019r.

sprawy z powództwa z powództwa (...) (**Luxembourg**) S.A. z/s w **Luksemburgu** (...)

przeciwko pozwanej **K. K. (PESEL (...))**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej K. K. na rzecz powoda (...) (Luxembourg) S.A. z/s w Luksemburgu kwotę 3.069,39zł (trzy tysiące sześćdziesiąt dziewięć złotych 39/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 11 września 2018r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałej części,
3. zasądza od pozwanej K. K. na rzecz powoda (...) (Luxembourg) S.A. z/s w Luksemburgu kwotę 929,12zł (dziewięćset dwadzieścia dziewięć złotych 12/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 4134/18

UZASADNIENIE

W dniu 11 września 2018r. powód (...) (Luxembourg) S.A. z/s Luxembourg skierował do tut. Sądu żądanie zasądzenia od pozwanej K. K. kwoty 6.828,33zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód przytoczył okoliczności wskazujące na jego legitymację czynną powołując się w tym zakresie na przelew uprawnień oraz oznaczył źródło zobowiązania i jego wysokość podając, iż dochodzone roszczenie stanowi należność wynikającą z nienależycie wykonanej umowy pożyczki łączącej pozwaną z pierwotnym wierzycielem.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 8 października 2018r. w sprawie o sygn. akt I Nc 3000/18 uwzględniono w całości roszczenia powództwa i rozstrzygnięto o kosztach postępowania.

Pozwana wniosła sprzeciw od opisanego wyżej orzeczenia, gdzie zawarła żądania oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

Pozwana zakwestionowała powództwo, co do zasady i wysokości oraz podniosła zarzut braku legitymacji czynnej powoda.

Postanowieniem z dnia 21 listopada 2018r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie o sygn. akt I C 4134/18 oddalił wniosek pozwanej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W odpowiedzi na sprzeciw powód podtrzymał swoje stanowisko w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 18 maja 2017r. pozwana K. K. zawarła z poprzednikiem prawnym powoda – (...) (Luxembourg) S.A. z/s Luxembourg – (...) Sp. z o.o. Sp. J. z/s we W. umowę pożyczki nr (...).

Poprzednik prawny powoda przy zawarciu tego kontraktu posługiwał się wzorcem umowy.

W ramach tego zobowiązania poprzednik prawny powoda udostępnił pozwanej do korzystania kwotę pieniężną w wysokości 4.500,00zł.

Ponadto powód oznaczył w treści umowy, iż zobowiązanie łączące strony poza należnością pożyczkową obejmuje m.in. opłatę za udzielenie pożyczki w wysokości 1.125,00zł i opłatę prowizyjną w wysokości 2.700,00zł.

Całkowitą kwotę do zapłaty, przy uwzględnieniu należności odsetkowych w wysokości 866,73zł powód oznaczył w wysokości 9.191,73zł.

Kontrakt miał charakter terminowy. Pozwana miała dokonać zwrotu kapitału oraz należności ubocznych w 24 ratach, począwszy od dnia 12 czerwca 2017r.

Pozwana z tytułu zwrotu kapitału i należności ubocznych dokonała wpłat na rzecz poprzednika prawnego powoda kwot pieniężnych w łącznej wysokości 2.298,00zł, następnie zaprzestała płacenia rat pożyczki, co spowodowało w dniu 28 lutego 2018r. wypowiedzenie tego kontraktu.

W dniu 11 września 2015r. (...) Sp. z o.o. Sp. J. z/s we W. zawarło z (...) (Luxembourg) S.A. z/s Luxembourg umowę przelewu wierzytelności. Przedmiotem przelewu były również wierzytelności przysługujące cedenta wynikające z zawieranych z jego kontrahentami umów pożyczek, w tym roszczenie z umowy pożyczki nr (...).

(umowa pożyczki k. 6-8, formularz informacyjny dot. kredytu konsumenckiego k. 9-10, tabela opłat i prowizji k. 11, zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy k. 12, składniki salda k. 13, umowa przelewu wierzytelności k. 14-16, ostateczny wykaz wierzytelności k. 18, oświadczenie o dokonaniu cesji praw k. 19, 35, oświadczenie o zapłacie ceny k. 33, wykaz wierzytelności k. 34, zawiadomienie o cesji wierzytelności k. 40, wezwanie do zapłaty k. 41)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo podlega uwzględnieniu w części.

Na wstępie należy wskazać, iż niezasadny jest zarzut pozwanej braku legitymacji czynnej po stronie powoda.

Pozew jest pismem procesowym, które zawiera powództwo, tj. skierowany do sądu wniosek o udzielenie sądowej ochrony prawnej dokładnie określonego żądaniu, uzasadnionemu i skonkretyzowanemu przytoczonymi okolicznościami faktycznymi. Żądanie pozwu jest tzw. roszczeniem formalnym (procesowym), którego treścią jest twierdzenie powoda o przysługującym mu i podlegającym ochronie prawnomaterialnym interesie.

Legitymacja procesowa wskazuje kwalifikację materialną podmiotów prowadzących spór, w tym znaczeniu, że powód jest uprawniony do występowania z żądaniem udzielenia mu ochrony prawnej w stosunku do pozwanego, a ten zobowiązany do określonego zachowania się.

W niniejszym postępowaniu powód wykazał, że spełnia materialnoprawną przesłankę procesu, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości jej twierdzeń, że wymieniony w powództwie stosunek prawny istnieje i co jest jego przedmiotem.

W przedmiotowym postępowaniu istnieje możliwość określenia, że w procesie występują w charakterze stron te podmioty, które są jednocześnie podmiotami stosunku prawnego będącego przedmiotem procesu.

W tym miejscu należy wskazać, iż istnienie legitymacji prawnej stron procesu Sąd uwzględnia w dacie wyrokowania.

Powód poprzez dołączenie umowy cesji wykazał, iż poprzedni wierzyciel pozwanej przeniósł na niego przysługującą mu w stosunku do niej wierzytelność przysługującą.

Ustawodawca w art. 511 kc mówi o „stwierdzeniu” przelewu wierzytelności pismem, tj. odnosi się do istnienia pisma stwierdzającego, że umowa przelewu została przez strony zawarta (por. wyrok s.apel w K. z dnia 8 marca 2005r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1516/04, opubl. OSA 2005/12/44). Ponadto umowa przelewu, regulowana treścią art. 509 i n. kc, jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel (cedent) przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej (cesjonariusza). Przedmiotem przelewu może być co do zasady wierzytelność istniejąca, którą cedent może swobodnie rozporządzać. Wierzytelność, która ma stanowić przedmiot rozporządzenia, powinna być w dostateczny sposób oznaczona (indywidualizowana). Dotyczy to przede wszystkim wyraźnego określenia stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność, a zatem oznaczania stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu świadczenia (por. wyrok s.apel. w Szczecinie z dnia 25 marca 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 885/13, opubl. LEX nr 1461185).

Zasadny jest natomiast w części zarzut pozwanej, co do wysokości dochodzonego od niej roszczenia.

Obowiązkiem powoda było przytoczenie okoliczności faktycznych, z których wywodzi roszczenie (art. 187 § 1 pkt 2 kpc) i wskazanie na dowody, których przeprowadzenie potwierdzi zasadność jego twierdzeń o faktach (art. 232 kpc i art. 6 kc). Zgodnie z zasadami procesu cywilnego ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 kpc., art. 3 kpc, art. 6 kc). Jego istota sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem (por. wyrok s. apel w B. z dnia 28 sierpnia 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 286/14, opubl. LEX nr 1511625).

Należy bowiem zwrócić uwagę, że sądy cywilne orzekają w granicach określonego przez stronę powodową żądania (art. 187 § 1 pkt 1 kpc), a elementem uzupełniającym owo żądanie są okoliczności faktyczne je uzasadniające (art. 187 § 1 pkt 2 kpc).

Zaniechanie polegające na braku dołączenia dowodów na poparcie przytaczanych okoliczności daje asumpt do uznania, iż przytoczone okoliczności budzą uzasadnione wątpliwości, w szczególności w zakresie dochodzonych od pozwanej należności ubocznych związanych z udzieloną pożyczką, w tym podstawy faktycznej i prawnej ich żądania ponad kwotę kapitału i odsetek (por. art. 471 kc i art. 361 § 1 i 2 kc, 353 kc i art. 354 § 1 kc).

Stosownie do treści art. 353 § 1 kc, podstawowym obowiązkiem dłużnika jest spełnienie świadczenia. Prowadzi ono do zaspokojenia interesu wierzyciela, wskutek czego zobowiązanie wygasa.

Artykuł 354 kc określa obowiązki dłużnika w ten sposób, że oprócz treści zobowiązania rozumianej jako nakazy wyrażone w czynności prawnej stanowiącej źródło zobowiązania oraz odnoszących się do tego zobowiązania normach prawnych jego zachowanie powinno odpowiadać trzem dalszym wzorcom postępowania - celowi społeczno-gospodarczemu, zasadom współżycia społecznego, a także ewentualnie ustalonym zwyczajom, natomiast art. 355 kc określa sposób, w jaki dłużnik powinien wykonywać zobowiązanie i w tym znaczeniu stanowi swoistą kontynuację

uregulowań zawartych w art. 354 kc i jednocześnie przepis ten definiuje pojęcie należytej staranności oraz ustanawia obowiązek dokładania owej staranności.

Niedostosowanie się przez dłużnika do opisanych wyżej wymagań sprawia, że dojdzie do nienależytego wykonania zobowiązania lub niewykonania całkowitego (art. 471 kc). Każda bowiem rozbieżność pomiędzy prawidłowym spełnieniem świadczenia a rzeczywistym zachowaniem się dłużnika rodzi odpowiedzialność kontraktową. Nienależyte wykonanie zobowiązania ma bowiem miejsce wtedy, gdy zachowanie dłużnika zmierzało do spełnienia świadczenia, jednak osiągnięty przez niego wynik nie spełnia wymogów świadczenia, do którego dłużnik był zobowiązany. Wskazać jednak należy, że dłużnik zawsze, bez względu na rodzaj winy, odpowiada wobec wierzyciela za uchybienia obowiązkowi dołożenia należytej staranności (art. 355 kc).

Poprzednika prawnego powoda oraz pozwaną wiązała ważna i skuteczna umowa pożyczki w rozumieniu art. 720 i n. kc.

Strony w ramach istniejącego kontraktu uzgodniły elementy przedmiotowo i podmiotowo istotne oraz w sposób jednoznaczny i indywidualny określiły prawa i obowiązki podmiotów zobowiązań.

Poprzednika prawny powoda w sposób właściwy przekazał pozwanej umówione świadczenie, natomiast pozwana w sposób nienależyty wykonała zobowiązanie zachowując się wbrew treści umowy poprzez nie kontynuowanie spłaty należności wynikających z istniejącego stosunku obligacyjnego.

Po stronie pozwanej powstała odpowiedzialność kontraktową i obowiązek naprawienia szkody albowiem pozwana uchybiła swoim obowiązkom (por. art. 471 kc i art. 361 § 1 i 2 kc).

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Żądanie powództwa należało uznać za zasadne jedynie w zakresie kwot pożyczki – kapitału i odsetek, które pozwana wykonała w części przed jego wytoczeniem poprzez zapłatę łącznej kwoty 2.298,00zł.

Jako niezasadne i bezpodstawne, a także naruszające przepisy prawa, w tym prowadzące do obejścia przepisów ustaw należało uznać żądania zapłaty od pozwanej z tytułu umowy pożyczki gotówkowej opłaty za udzielenie pożyczki w wysokości 1.125,00zł i opłaty prowizyjnej w wysokości 2.700,00zł (por. art. 385 i n. kc oraz art. 5 kc i art. 58 § 1 - 3 kc przy uwzględnieniu przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2018.993 – j.t. ze zm.)).

We wskazanej części żądanie powoda należy potraktować jako postanowienie nieważne i nieznajdujące uzasadnienia normatywnego, stanowiące klauzulę abuzywną, sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa.

Jednakże pomimo, że takie postanowienie umowne zostało ustalone między stronami i zapisane w treści łączącego te podmioty kontraktu, to nie powoduje to nieważności całej umowy, a jedynie jego część we wskazanym zakresie (por. art. 58 § 3 kc, art. 5 kc i art. 385 i n. kc, art. 361 – 363 kc).

Nadużycie prawa podmiotowego traktuje się jako zachowanie rażące i nieakceptowane albowiem klauzula generalna zawarta w art. 5 kc zawiera odesłanie do zasad słuszności, dobrej wiary w sensie obiektywnym, zasad uczciwości obowiązującej w stosunkach cywilnoprawnych i zasady lojalności wobec partnera. Przepis art. 58 kc wyznacza od strony negatywnej ogólne ramy dopuszczalnej treści oraz celów czynności prawnych, natomiast art. 385 i n. kc określa klauzule abuzywności postanowień umownych, tj. takich które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a skutek takiego układu praw i obowiązków dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumenta i godzenia w równowagę kontraktową.

Rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć jako nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron stosunku umownego.

Działalność windykacyjna to zwykła część działalności każdego przedsiębiorcy oferującego instrumenty finansowe w postaci pożyczek, zaś koszty tej działalności to właśnie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, które to koszty są przerzucane przez tego przedsiębiorcę na konsumenta. Koszty działalności windykacyjnej pokrywane powinny być z odsetek za uchybienia w płatności poszczególnych rat kredytu, na tym polega ryzyko gospodarcze, że nie wiadomo z góry, ilu konsumentów nie będzie spłacało swych pożyczek.

Działalność pośrednictwa finansowego jako część działalności przedsiębiorcy powinna być opłacalna dla tegoż podmiotu, ale też nie naruszać rażąco interesów klienta, poszczególne czynności z zakresu tego pośrednictwa powinny być zaś wycenione realnie, w oparciu o rzeczywiście ponoszone koszty.

Potrzebę zwrotu kosztów pośrednictwa uzasadniona jest tym, że konieczna jest uczciwa rekompensata za ponoszone przez wierzyciela koszty pozyskiwania i umożliwienia dostępu do instrumentów finansowych jakimi są pożyczka czy kredyt.

Możliwość żądania zwrotu kosztów pośrednictwa finansowego przez wierzyciela poza typowymi kosztami wierzyciel winien udowodnić, w tym fakt i zasadność ich poniesienia. Nie może być tu, pomimo istnienia zapisu z art. 36 a ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2018.993 – j.t. ze zm.), zupełnej dowolności wierzyciela, jeśli chodzi o skalę wydatków poniesionych w celu zaoferowania instrumentów finansowych.

Choć przedsiębiorca może stosować postanowienia wzorca umownego określające zasady odpowiedzialności finansowej konsumenta, to jednak zasady tej odpowiedzialności muszą pozostawać w związku z kosztami i ryzykiem przedsiębiorcy.

Obowiązkiem Sądu jest natomiast zbadanie z punktu widzenia tego kryterium wielkości wydatków poniesionych przez wierzyciela, a której zasądzenia domaga się w procesie, a także konieczność i celowość ich poniesienia.

Konstatując wykładnia zasadności ponoszenia wydatków koniecznych i celowych winna uwzględniać z jednej strony potrzebę ochrony wierzyciela, a z drugiej strony nie można stracić z pola widzenia potrzeby ochrony dłużnika przed takimi działaniami wierzyciela, które prowadziłyby do nadmiernego i nieuzasadnionego okolicznościami sprawy obciążenia kosztami.

Wysokość kosztów pośrednictwa finansowego winna więc uwzględniać interesy obu stron.

Należy wskazać, iż w niniejszej sprawie z uwagi na rodzaj i charakter czynności podjętych przez powoda przy zawieraniu kontraktu z pozwaną ustalona przez niego wysokość opłaty za udzielenie pożyczki i opłaty prowizyjnej w łącznej wysokości 3.825,00zł, przy uwzględnieniu kapitału pożyczki w wysokości 4.500,00zł, pomimo że została przyjęta przez pozwaną jest rażąco wygórowana.

W konsekwencji stwierdzić należy, że domaganie się przez powoda zasądzenia od pozwanej kwoty pieniężnej w wysokości oznaczonej w pozwie jako opłata za udzielenie pożyczki i opłata prowizyjna jest niezasadne.

Żądanie to nie zostało przez powoda należycie udowodnione i uzasadnione, a ponadto ma w istocie charakter dowolny. Powód nie przedstawił bliższych faktów i dowodów w tym zakresie, a oparł się jedynie o dokument umowy pożyczki, który stanowi wzorzec umowny. Dodać też trzeba, że z materiału dowodowego sprawy nie wynika, aby powód przedsięwziął jakieś ekstraordynaryjne czynności poza typowymi dla tego obszaru działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu opłaty za udzielenie pożyczki i prowizyjna żądane od pozwanej muszą być w pewnym przynajmniej stopniu adekwatne do wykonanej pracy ponadstandardowej powoda, przy dalszym założeniu, że była ona celowa.

Dlatego należy stwierdzić, iż żądanie powoda zasądzenia od pozwanej z tytułu tych opłat należności w jakiegokolwiek wysokości stanowi nadużycie prawa i jest niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

Ustalanie tak wygórowanych opłat, czy też czynności windykacyjnych, prowadzi bowiem do apriorycznego przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej konsumenta (por. wyrok SN z 4 marca 2010r. w sprawie o sygn. akt I CSK 404/09, opubl. L.).

Biorąc pod uwagę powyższe dywagacje, w ocenie Sądu brak było jakichkolwiek podstaw do miarkowania wysokości opłaty za udzielenie pożyczki i prowizyjnej należnej powodowi, tym bardziej, co już wskazano powód nie wskazał na żadne obiektywne przesłanki, które stanowiłyby źródło ustaleń w tym zakresie.

Zatem w przedstawionych warunkach każda kwota, która miałaby zostać przyznana powodowi w ramach przywołanych opłat byłaby wartością abstrakcyjną i dowolną, a ocena Sądu przy braku dostatecznych danych dotknięta wadą subiektywności i nierealna.

Powyższe powoduje, że brak jest podstaw do uznania, iż pozwana w sposób nienależyty w całości wykonała zobowiązanie zachowując się wbrew treści umowy poprzez zaniechanie uiszczenia rat pożyczki wynikających z istniejącego stosunku obligacyjnego oraz że zaniechanie po stronie pozwanej było w całości zawinione (por. art. 353 § 1 kc, art. 354 kc, art. 355 kc, art. 471 kc i art. 361 § 1 i 2 kc), przy uwzględnieniu, iż wartości dokonanych przez pozwaną wpłat z tytułu opisanej wyżej pożyczki podlegają zaliczeniu na kwoty kapitału i odsetek, jako uznanych za należne powodowi. Przy czym nie zmienia nic w ocenie Sądu sposób zaliczenia przez powoda wpłat pozwanej albowiem wobec stwierdzenia nieważności opisanego wyżej postanowienia kontraktowego świadczenia te należy uznać za nienależne w zakresie dokonanych czynności rachunkowych i uznania ich za wpłaty na kapitał i odsetki.

O kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc oraz na podstawie art. 100 kpc w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265 – j.t.) oraz w oparciu o treść art. 28 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2018.300 – j.t. ze zm.) i art. 1 ust. 1 pkt 2 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U. 2018.1044– j.t. ze zm.).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji wyroku.